SERENADĂ PENTRU CERVANTES

de LAURENȚIU BUDĂU

Personajele :

- Don Quijote
- Doamna in Rosu
- Himerele

Prolog:

Intrarea spectatorilor amenajată în aşa fel încât să sugereze fără mari pretenţii terminalul unui aeroport. În faţa uşilor, o femeie în văluri negre, strânge la piept o cutie transparentă, în care sunt închise câteva morişti colorate, de bâlci.La intrarea fiecărui grup mai numeros, aceasta se apropie cu speranţă infinită către fiecare bărbat chestionându-l cu insistenţă : ‘’ SANCHO !... SANCHOOO !!! ‘’, apoi, descoperind că cel în cauză nu este nici pe departe cel aşteptat, îşi cere pierdută iertare, pietrificându-se treptat. Joc repetat până aproape de începutul reprezentaţiei.

DECORUL : Decorul presupus a fi minimalist este compus dintr-un pat cazon, o masă şubredă, o fereastră cu perdele albe, fluturânde (care va deveni ulterior suport pentru proiecţii realizate cu filmări în timp real), un cufăr vechi (cutie neagră) pe suprafaţa căruia se vor realiza desenele în nisip, un suport pentru perfuzii. Toată această combinaţie sumară de obiecte ar trebui să sugereze interiorul unei camere de spital-ospiciu sau spaţiul unei celule. Muzică. Cuvintele care vor urmă sunt însoţite de mâini misterioase care comentează gălăgios şi sincopat, cu castaniete, textul gândului. Pentru a adăuga o undă de autenticitate a spaţiului, acestea ar putea fi rostite, la alegere, în spaniolă.)

Cortina de vorbe:

“ Nouă clipe din zece le trăim înconjurați de aerul tare al amintirilor, ca miezul de păpădie ascuns tainic între filamentele suave şi străvezii… “Ce-a trecut”, “Ce va să vie”, “Ce este”, “Ce suntem” şi “Ce-am fi putut să fim” poartă numele lor. Mai sunt şi alte nume care nu se pot spune aici pentru că ar fi închise ori li s-ar pune căluş… neruşinate nume, desfrânate cuvinte… huooo !!! Adevărul-binele-frumosul trebuie să triumfe de-a pururi, spun educatorii cu clondirele ascunse sub togi. N-ar fi oare mai simplu să triumfe numai Adevărul ? …ca să nu derutăm pruncii când se hotărăsc cu care picior să calce vipera ivită dintre mărăcini. Bine hermano, bine frate, şterge-ți sudoarea care va să fie lăcrimă şi ascultă-mă , sau, dacă nu vegetezi în porcescul sătul somn, încearcă să te prinzi de talpă de lapte a unui înger care să te tragă în păienjenişul măluros al acestui vis !

(Muzică. Din aşternuturile gri ale patului apar, una câte una, cinci himere costumate în negru şi care poartă imense lighene, cu ajutorul cărora încep să igienizeze camera şi să spele corpul inert al unui bărbat oarecare. Toată scena sugerează ritualul spălării înainte de înmormântare. La sfârşitul acesteia, se aude un răcnet şi un cap răvăşit se ridică fulgerător din aşternuturile patului căutând cu ochii un sprijin. Părul cărunt şi explodat, mustățile ceruite şi semețe, barba, expresia de groază a feței, toate trebuie să trimită, fără echivoc, asupra imaginii consacrate a lui Don Quijote aflat pe patul de suferință. Himerele se retrag cu surprindere şi

se camuflează în spatele tăbliei de unde-l urmăresc cu atenție. Joc. Bărbatul bâiguie ceva nedesluşit apoi se prăbuşeşte înapoi. Râsete.Pe parcursul desfăşurării dramei nu va exista nici o relație directă între Quijote-Cervantes şi năluci, în ideea că acestea din urmă sunt invizibile ori, pur şi simplu, neavând o existență fizică concretă... De niciunde apare o a şasea himeră costumată ca şi anterioarele, cu diferența că roşul este cel care-o defineşte. Din relația ei cu primele venite, este clar că ea este suverană. Trimiterile asupra simbolului pe care-l reprezintă pot fi multiple : VIAȚA, MOARTEA, IDEALUL FEMININ, MUZA, CREAȚIA, DESTINUL, e.t.c. Pentru Cervantes-Quijote această himeră este reală şi toate reacțiile care vor urmă sunt în conformitate cu această convenție.Cu gesturi materne, Doamna în Roşu, ia din brațele istovite ale muribundului Cartea şi o aşează pe masă. Muzică. Povestea începe să prindă viață. Dintre filele îngălbenite apare timid Don Quijote-păpuşa care, după ce-şi execută ritualul domestic de dimineață începe să se echipeze de bătălie. Câteva elemente de vestimentație sunt suficiente să marcheze acest lucru, cu specificarea că toate accesoriile au, în viața de zi cu zi, întrebuințări mult mai paşnice. Apoi, cu gesturi cabotine, îşi depune armele şi începe să se închine la picioarele unei statui antice. Moment de adorație îndelungă.)

Prima vedenie

Dulci, Dulci la uşa cărui netrebnic îți risipeşti nurii şi picioarele cui i le ştergi cu pletele tale... nu simți cum muşcă din mine femeia întunericului ca o gură cu dinții stricați dintr-un pepene ?... nu simți cum secera lunii cântă o serenadă fără ecou în cinstea umbrei mele rebele ? Nu ?! Aldonza !... Mama ei de intuiție feminină ! Adevărul e că sunt nebun... de dragoste, dar nu orb cu desăvârşire. Nu te lăsa amăgită de mierea vorbelor mele ca de un junghier cu două tăişuri. Am orbecăit prin pustiu ca să-mi potolesc arşița gândului, iar nisipul îmi stă mărturie că n-am devenit profet în Spania mea, ci doar unul la care se poate arăta mândru cu degetul ori trage cu praştia râsului. Adevărul e că sunt nebun de legat ca țapii pestriți legați de gardul tău de măceşi... Să fie din dragoste oare ?! Cine ar fi crezut că un drac are nevoie de înger. Prostul de mine, Quijote... Hidalgo... Punct !

(Adorația cavalerului este întreruptă de sunetele unei tălăngi. Quijote depune eforturi supraomeneşti să facă abstracție de prezența unei văcuțe extrem de prietenoase care-l sustrage îndeletnicirii sale elevate. Joc. Muzică

eterică în contrast cu apariția destul de pământeană a Dulcineei. Străpuns parcă de întreaga artilerie a lui Cupidon, Quijote răstoarnă idolul de marmură şi o aşează pe soclul ei pe Dulci acoperindu-i tălpile murdare cu sărutări pătimaşe. Revenită din uimire, țărăncuța îl scuipă sănătos pe cavaler, blagoslovindu-l cu câteva invective mai mult sau mai puțin desluşite, îi cârpeşte un set de palme virile şi apoi îşi ia tălpăşița printre coline, în strigăte de mândrie rănită. Reacțiile ei gregare par să nu-l fi descumpănit nici o clipă pe îndrăgostit, care, aflat în culmea extazului, îi priveşte dispariția treptată cu nesaț renascentist.

Apariție Rosinanta. Dresaj. Joc. Apariție măgar rătăcit Sancho. Tendințe de apropiere afectuoasă a celor două animale stopată energic de Quijote. Apariție Sancho care-şi caută disperat animalul. Dialog neinteligibil între Quijote şi Sancho din care reiese firea încăpățânată a a celui din urmă.. Punctul culminant al discuției pare să fie cuvântul " insulă " care se aude plin în toată splendoarea sa. Târgul este încheiat.Pe cele două animale se aşează bagajele tocmai în momentul în care răsare soarele şi cei doi pleacă la drum într-un mod destul de pitoresc şi cam pe furiş.)

A doua vedenie

Sancho are pauză de masă ! Sancho se roagă burdihanului său ! San-chooo !... Sanchooo !!!... Nu-ți scutura colbul drumului din izmenele-ți rupte şi întoarce-te la prietenul tău, ca să alegem împreună rahatul din sângele istoriei mâncate de păduchi graşi şi învățați cu marmelada trecutului. Îți jur că de data asta vei avea şi tu o insulă, ce mare lucru poate fi o insulă când ai atâtea de unde poți alege... Sancho, Sancho... sau ți-ai schimbat şi tu numele ?!... sau ți-ai schimbat şi tu fațăul ca atâția alții după ce s-au mânjit de mierea prieteniei mele ?!... Întoarce-te la mine, bunule Sancho, Cârmuitorule, nu ca la un stăpân (căci stăpânii au de multe ori palma noduroasă şi cureaua tare) ci ca la un prieten ! Hombre ! Hombre !... Dobitocule ! Vrând să-ți vezi doar dosul, ai călcat pe oglindă ! Puah ! Mieilor le e frică de Paşte iar porcilor de Crăciun.Şi filosof şi bețiv... Căcănarule !

A treia vedenie

O moară este egal cu o moară. Două mori sunt egale cu două mori. Trei mori sunt egale cu două mori plus o moară… Dar când mori, mori ? Poezia stă la coadă după Matematică iar Moartea stă la coada Vieții, ca un vițel flămând, gata să sugă din sfârcurile doldora. Balaurii există doar în cărțile cu poveşti iar poveştile sunt citite copiilor, pentru că ei sunt singurii care le dau crezare. Când puterile îl părăsesc pe bărbat se spune că dă în mintea țâncilor şi îşi închipuie tot soiul de năzbâtii. OMUL ESTE SUMA FAPTELOR SALE iar mintea sa e lângă puterile sale. Halal avere ! Mi-e frig ! …Mi-e cald ! …Apă ! Foc ! Apă ! HOTĂRĂŞTE-TE, NEBUNE !!!

(Păpuşile îşi încep periplul aventuros urmărite îndeaproape de Cervantes care îşi modifică opera într-un mod febril.Cu fiecare modificare a textului inițial păpuşile sunt nevoite să o ia de la capăt şi să asculte indicațiile sugerate de scriitorul-regizor aflat în transa creației. Chiar şi Himerele se supun convenției şi încep să clădească cu ajutorul puținelor elemente aflate la îndemână spațiul în care vor evolua personajele

cărții. Cu ajutorul unor fâşii de bumbac care reacționează în lumina de cuarț construiesc morile de vânt asupra cărora se năpustesc călare Sancho şi Quijote. Muzică eroică. Joc. În finalul momentului roțile morilor se transformă în bice care se răzbună pe Cervantes. Scriitorul se prăbuşeşte urmărit de un râs homeric care-i răscoleşte simțurile. Doamna în roşu îl strânge matern în brațe. Pieta. Muzică.

A patra vedenie

Moartea e tot un fel de plecare, cu precizarea că aici pleci singur şi fără armură. Proviziile şi vinul sunt inutile. Sarea e inutilă, Părerile de rău şi cele de bine sunt inutile. Prietenii rămân pe celălalt mal, duşmanii la fel. Poți să faci semne afectuoase cu batista viermilor care vor curăța locul. Merită să le faci cinste pentru exactitatea lor. Bun schimb : schimbi lumea asta cu cealaltă şi nu te alegi cu nimic şi, dacă nu te-ai zvârcolit degeaba în toată afacerea asta, poți să-ți laşi cu mândrie în urmă numele puturos: MIGUEL... CERVANTES... SAAVEDRA... DON... QUIJOTE...

DON... QUIJANA. Ai dreptul la o unică alegere. Care dintre acestea o să rămână ?!... Vor hotăra alții , desigur ! Amen !

(Semne de extenuare vizibilă a lui Cervantes-Quijote care delirează. Păpuşile se adună în jurul lui ca liliputanii în jurul unui Gulliver înlănțuit încercând să-l facă să-şi adune puterile. Joc.La reapariția suveranei îmbrăcate în roşu acestea se retrag într-un stop cadru " dinamic" de parcă bateriile lor ar fi rămas descărcate. Cântec din folclorul copiilor sugerând " de-a v-ati-ascunselea". Scriitorul încearcă pueril să se ascundă de spectrul neființei căutând să exploateze orice punct al încăperii care-l poate face, măcar şi parțial, nevăzut. Jocul este inegal şi se desfăşoară lent în ritm de execuție. La rândul lor, himerele, fac tot ce le stă în putință ca să-l protejeze, desenând cu corpurile lor ascunzişuri din care este întotdeauna descoperit. La finalul scenei, Doamna în roşu îl prinde pe Cervantes în brațele ei tutelare şi execută un dans grotesc în ritmuri hispanice. Cu fiecare nouă înfruntare eroul este vizibil din ce în ce mai secătuit de forțe şi se prăbuşeşte respirând greu în culcuşul de suferință asemeni unui animal rănit.)

A cincea vedenie

Calul, măgarul, oile sterpe, sunt bune. Necazul e că dobitoacele nu pot să vorbească dar pot să fie mai deştepte decât mulți dintre semenii noştri de seamă. Nu credeți ? Puneți-i un sceptru unui măgar şi aşezați-l pe jilț, puneți-i o mantie şi o coroană Rosinantei, iar cu oile faceți o adunare simandicoasă. Vă jur, nu e nici o diferență în rău față de original... poate spre bine, poate spre mai bine. Întotdeauna se poate mai bine... scrie şi în cenuşă cărților care mă bântuie... Ssst !!! Aici nu ne aude nimeni, ca să ne poată închide în cuşcă. Chiar şi eu am împărățit peste lei, dar erau prea plictisiți să mă bage în seamă. Unde rămăsesem ? ... Aha !

(Păpuşile ies din amorțirea anterioară, ca dintr-un somn adânc şi fără memoria lucrurilor dinainte, continuându-şi încăpățânate călătoria în spațiul arid bântuit de miraje şi animale fantastice. Parcă sunt nişte exploratori ai unei planete stranii şi poate ostile. Sancho, deziluzionat, aruncă bagajele de pe măgar şi se

aşează în praf refuzând înaintarea. Animalele îl privesc nedumerite iar Quijote-păpuşa îl îmbărbătează ferm şi cu câteva fraze neinteligibile din care răzbate clar cuvântul "insulă". Deasupra scutierului răsare ilustrativ o insulă cu palmieri în jurul căreia două sirene focoase înoată zbenguindu-se de mama focului. Moment feeric cu Sancho cârmuitor al insulei. Muzică eterică care se termină abrupt făcându-l pe bietul Sancho să cadă din ceruri direct în spatele măgarului său care o ia nebuneşte înainte. Din partea partenerului său de călătorie un singur cuvânt ''Adelante !!! ''.La dispariția păpuşilor, morile reapar din senin şi se rotesc cu viteză amețitoare. Muzică)

A şasea vedenie

Să vorbim despre suflet ! Păguboasă îndeletnicire, mult mai păguboasă decât scrisul, sau, mai pe şleau, mânjitul hârtiei... Ați prefera să vorbim despre mânjitul sufletului ? N-aş crede. Unele lucruri trebuie trecute sub tăcere ca să nu le urâțim şi mai tare. Dar despre spălatul cu

cenuşă al ochilor... nu, nu, nici asta. Dar despre spaimele mele ?... Hooo ! În niciun caz ! Ex-clus ! Vreau un țucal să mă pot exprima mai prozaic ! S-ar putea să fiu mai convingător decât s-ar cuveni. Hasta la vista ! Ole !

(Quijote în meditație. Singur. În fundal răsună răgete nervoase de lei. Prin văzduh trece ca umbra amintirilor Dulci, călare pe o vacă înaripată care îşi roteşte zborul grațios deasupra cavalerului nostru. Acesta începe să leviteze şi să ajungă aproape de doamna inimii sale pe care o ia din spinarea rumegătoarei şi o aşează pe cornul lunii ca pe un leagăn. Moment romantic punctat de o muzică pe măsură dar, din (ne)fericire, întrerupt de o lovitură crâncenă de copită care îl face să se prăvale pe amorez, din al nouălea cer, direct în spațiul unei cuşti. Răgetele se aud tot mai prezente lângă captivul care încearcă disperat să se elibereze. Dragoni halucinanți străjuiesc ieşirea forțându-l să rămână captiv. Cervantes revenit brusc din starea sa jalnică încearcă să distragă atenția monştrilor cu două păpuşele de bâlci care interpretează un număr tonic amintind de păpuşeria lui Don Pedro. Muzică ritmată. Domna în roşu îi distruge spectacolul improvizat aruncând cu resturile păpuşelelor spre Quijote şi descoperind o pereche uriaşă de coarne aurite, de taur, îl provoacă pe scriitor la o

înfruntare-coridă. Grupul de himere, asemenea corului antic, se transformă în comentator mut al luptei, executând o pantomimă colectivă care va sugera stări diferite la o temperatură maximă. Rolurile celor doi alternează periodic şi fiecare devine când călău când victimă. Muzică apoteotică. Finalul scenei e previzibil, Cervantes suferă o nouă înfrângere iar păpuşa Quijote pare să-i fi împrumutat eşecurile. Sancho reapărut ca prin minune îi deplânge slăbiciunea, neuitând totuşi nici de propriul stomac. Cele trei animale definitorii pentru Quijote, Sancho şi Dulcinea (Calul, Măgarul şi Vaca) apar interpretând un "dans colectiv" absurd pentru situația şi spațiul existent (parodie la « Lacul lebedelor » sau « french-cancan »)

A şaptea vedenie

Acum văd. Văd. Văd deşi ochii nu mă mai ajută nici cât pe un melc. S-ar cuveni să las ceva moştenire umbrei mele descărnate în asfințit. Odoarele mele cele mai de preț sunt un coş de

sfaturi şi un cimpoi cu regrete. Auziți-l cum sună ca un şacal în călduri ! Don Quijote a redevenit Don Quijana cel Bun şi nălucile – dimineață senină. Testamentul meu e o piatră care nu se mai poate rostogoli. Trupul mi-e inert dar mâna bezmetică continuă să scrie fără voința mea. Mai e de aşternut un singur cuvânt… care să fie acesta ? …Sună cimpoiule, sună ! Toporul a rămas înfipt în buştean ca uimirea într-un gâtlej, iar ''Cartea Faptelor Mele'' se bălăngăne scrâşnind pe deasupra ca vestita sabie a lui Damocles-Şugubățul, sau cum i-o mai fi zicând. Sancho!… San-chooo!!! Fecior de curvă!

(Reapariția femeii în negru de la începutul spectacolului, de data aceasta printre spectatorii din sală cărora le adresează binecunoscuta întrebare retorică. Este posibil ca aceasta să împartă câteva din morişteIe ei colorate sau să le dăruiască câte un pumn de nisip, simbol al deşertăciunii ori al trecerii ireversibile a timpului. Cu gesturi delicate, dar ferme, doamna în roşu o îndepărtează din apropierea muribundului arătându-i conspirativ Cartea neterminată, apoi toarnă în perfuzii cerneală, fapt ce pare să-i confere pacientului o stare de învigorare. Mâna cu care scrie Cervantes pare să prindă puteri nebănuite şi începe să aştearnă, înnebunită, litere imaginare în aer şi pe aşternuturi. Spectacolul

trebuie să continue după reguli nedesluşite. De undeva răsună stins, ca de vecernie, dangătul unui clopot şi imediat după acesta cântecul cocoşului. Cervantes priveşte mut toată scena, apoi murmură stins " Adelante !... Adelante ! "

A opta vedenie

Cine sunt eu?! ...Grea întrebare. Mult mai grea decât bila de plumb pe care unii o poartă la picior, ca o tinichea de preț. Mort cuminte ? Viu nebun ? S-ar cuveni să nu fiu judecat, pentru că atunci ar putea că celălalt "Eu" să ispăşească pentru rătăcirile mele, de Hidalgo al Tristei Figuri, şi ar rămâne lumea strâmbă, fără înțelepciunea nebunilor şi fără nebunia înțelepților. Nu-mi puneți în chipul scorojit oglinda jupuită de temerile voastre. Povestiți-mă ! Asta da ! ...Libro intitulado El ingenioso hidalgo de la Mancha, compuesto por

Miguel de Cervantes Saavedra... Yo ! Nuestro Señor Don Quijote, el Cristo español... Yo !!!

(Doamna în roşu îl studiază atent pe Cervantes în procesul creației. Euforia şi febrilitatea cu care acesta îşi continuă spre desăvârşire opera par s-o inducă în panică. Încearcă să imobilizeze, fără succes, mâna generatoare de idei cu feşe legate de zăbrelele patului. Scriitorul devine un adevărat comandant de navă şi păpuşile par să acționeze logic, sub imperiul impulsurilor provocate de acesta. Joc. O nouă idee salvatoare trebuie inventată. Cu o oarecare metodă, Suverana, rupe aleatoriu din paginile operei construind mici avioane de hârtie care retează aerul. Suratele în negru încearcă, cu mişcări comice, să recupereze filele şi să le pună la loc. Păpuşile acționează derutant şi fără logica, amestecând acțiunile anterioare cu altele şi ciocnindu-se unele de altele, de parcă şi-ar fi pierdut busolele. Haos general. Muzică sincopată prin care răzbat zbieretele unei turme speriate de oi. La finalul scenei, într-un perfect paralelism, Cervantes-omul şi Quijote-păpuşa zac învinşi, aproape nerespirând, fiecare în patul lui, ca o oglindă şi imaginea ei. Sinonimia mişcărilor şi a gesturilor ar trebui să trimită la ideea că Autorul şi Personajul sunt de fapt una şi aceeaşi persoană şi că se identifică una cu cealaltă... Calm. Clopotele încep

să se audă prezent, iar ticăitul unui orologiu pare să anunțe sfârşitul. Reapariția morilor de vânt care se rotesc implacabil şi fără oprelişti. Cocoşii răsună, pentru a doua oară, ca o goarnă dezumflată de tinichea.)

A noua vedenie

Licențiați şi bărbieri, năluci şi năuci, nu v-ați săturat de busolele voastre ? Vârsta de aur a omenirii nu poate sălăşlui alături de slănina râncedă şi caşul puturos. Îmbuibaților cu zgârciuri, fitiliştilor, despuitorilor de piei, hahalerelor, vă e frică de Vis ?! Vă e frică de ce-i care-l caută maiestuos prin coclauri ? Adevăr vă zic, nu voi pieri din pricina vânătăilor şi a bicelor date cu dragoste, nici a căderii mele din văzduh ci de Silă. Căci dacă nimic nu este nou sub soare, atunci, trebuie să mă ascund după lună.

(Ca şi în Prolog, reapar mâinile însoțite de castaniete şi care comentează, fiecare cu personalitatea ei, Gândul. Turma de oi se aude

din ce în ce mai desluşit şi mai supărător dând senzația că s-a apropiat până la marginea ferestrei şi e gata să pătrundă în încăpere. Zgomotul copitelor în uşa de lemn răsună intens. Himerele, îngrozite de o posibilă expansiune, se postează încercând să baricadeze intrările. Un înger coboară. Don Quijote se topeşte încet între paginile cărții iar în urma lui coperțile grele se închid cu zgomot.

Epitaf :

"Eu am fost născut pentru Don Quijote şi Don Quijote a fost născut pentru mine, ca Umbra pentru un Lucru şi Lucrul pentru o Umbră. Cel care şterge Umbra nu-l poate şterge şi pe Cel care-a născocit-o şi viceversa, căci noi suntem făcuți unul pentru celălalt spre ciuda celor care nu văd şi a celor care nu vor să audă. Dacă vor huli pe unul dintre noi "Cartea Faptelor Noastre" li

se va întoarce împotrivă, făcându-i să fie veşnic fericiţi şi sătui de nemernicia lor. Am zis !... Adelante !!!

(Dimineaţă senină. Cervantes se şcoală cu uşurinţă din pat, scutură aşternuturile, aranjează perna, îşi clăteşte ochii apoi trece în revistă himerele aliniate cărora le mulţumeşte afectuos. O îmbrăţişează cald pe Doamna în roşu, ca pe un colaborator de nădejde şi deschide fereastra. Cântecul cocoşilor răsună plin şi victorios ca în cea de-a treia lepădare a lui Petru. Camera se luminează boreal şi Cartea se înalţă deasupra ei ca aureola unui sfânt. Scriitorul îşi ridică mâinile spre ea cu semeţie apoi se prăbuşeşte fără suflare pe podeaua de gheaţă. Muzică din folclorul copiilor cu iz de « La mulţi ani ! ». Din cele patru puncte ale încăperii răsună strigăte de groază : ‘’A murit Cervantes ! A murit Cervantes ! A murit Cervantes !”... O voce cristalină le potoleşte : “Trăiască Don Quijote !!! “. Cartea se roteşte semeaţă în văzduh ca promisiunea unei victorii.

SFÂRŞIT